

2022-06-07
I2022/01296**Infrastrukturdepartementet**Affärsverket svenska kraftnät
Box 1200
172 24 SundbybergStatens energimyndighet
Box 310
631 04 Eskilstuna

Uppdrag att utreda vattenkraftens lokala och regionala nyttor för kraftsystemet

Regeringens beslut

Regeringen ger Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) i uppdrag att i samverkan med Statens energimyndighet utreda vattenkraftens lokala och regionala nyttor för kraftsystemet. Andra berörda myndigheter samt bransch- och intresseorganisationer ska ges möjlighet att bidra till utredningen.

Inom ramen för uppdraget ska Svenska kraftnät identifiera och sammanställa mindre vattenkraftsanläggningars befintliga och potentiella nyttor för elsystemet på lokal och regional nivå. Det kan handla om elberedskapsförmågor, men även om lokala och regionala nyttor för kraftsystemet, exempelvis bidrag till rotationsenergi i ett lokalt nät eller andel av tillgänglig effekt under höglasttimmar. Fokus bör ligga på elområdena SE3 och SE4. Med mindre vattenkraftsanläggningar avses verk med en samlad effekt på högst 10 MW. Sammanställningen ska utgå från anläggningsdata för vattenkraftsanläggningar i ett geografiskt exempelområde och göras elområdesvis med fokus på de nämnda elprisområdena.

Svenska kraftnät redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Infrastrukturdepartementet) senast den 30 augusti 2023.

Skälen för regeringens beslut

Den 1 januari 2019 trädde regeländringar om miljöanpassning av vattenkraften i kraft efter förslag i propositionen Vattenmiljö och vattenkraft (prop. 2017/18:243, bet. 2017/18:CU31, rskr. 2017/18:383). Enligt 11 kap.

28 § miljöbalken ska det finnas en nationell plan för omprövningar av sådana vattenverksamheter som har tillkommit för produktion av vattenkraftsel. Planen ska ge en nationell helhetssyn i frågan om att verksamheterna ska förses med moderna miljövillkor på ett samordnat sätt med största möjliga nytta för vattenmiljön och för nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel. Regeringen beslutade den 25 juni 2020 en nationell plan för moderna miljövillkor (M2019/01769). I beslutet anges att regeringen avser att ge berörda myndigheter ett samlat uppdrag att genomföra uppföljningen av den nationella planen, inklusive att mäta lokal och regional nytta i enlighet med propositionen Vattenmiljö och vattenkraft (prop. 2017/18:243).

Vattenkraften är Sveriges största förnybara energikälla och står för ca 40 procent av svensk elproduktion. Vattenkraften har förmågan att producera när elbehovet är som störst, exempelvis under perioder med kyla eller frånvaro av vind och sol. Därutöver fyller vattenkraftens reglerförmåga en mycket viktig roll i det svenska elsystemet och används för att balansera produktion och förbrukning på olika tidshorisonter. Vattenkraften bidrar dessutom till kraftsystemstabilitet genom bland annat spänningsregleringen och att tillföra rotationsenergi till elsystemet. Vattenkraften spelar även en roll för elförsörjningen i ett regionalt och lokalt perspektiv. I händelse av kris där transmissionsnätet och de regionala elnäten är utslagna kan lokal elförsörjning säkras genom så kallad ö-drift. Vissa småskaliga vattenkraftverk kan då försörja omkringliggande samhällskritiska funktioner som vatten- och avloppsreningsverk, fiber- och mobilnät, livsmedelsbutiker samt den lokala räddningstjänsten. I det regionala perspektivet kan flera vattenkraftverk samverka inbördes och med annan elproduktion förutsatt att regionnäten är intakta. I det fallet är nuvarande underskottsområdena i elområdena SE3 och SE4 av särskild betydelse.

Regeringen ser därför ett behov av att identifiera och sammanställa mindre vattenkraftsanläggningars kraftsystemnyttor på lokal och regional nivå främst ur elberedskapsförmågeperspektiv.

På regeringens vägnar

Khashayar Farmanbar

Anna M Carlsson

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Justitiedepartementet/DÅ och SSK

Finansdepartementet/BA, IEA, OFA och SFÖ

Miljödepartementet/Nm

Näringsdepartementet/LB

Kulturdepartementet/KL

Infrastrukturdepartementet/TP